

FINANSMAN ŞİRKETLERİ RAPORU

2022 yılında BDDK tarafından finansman sektöründe 4 şirkete daha faaliyet izni verilmiş ve sektörde faaliyet gösteren şirket sayısı 20'ye yükselmiştir. Söz konusu şirketlerden dokuzu otomotiv imalatçısı olan firmalar tarafından kendi ürünlerinin finansmanını sağlamak üzere kurulan (captive companies) şirketlerdir. Captive şirketlerin haricinde de taşıt kredisi sunan finansman şirketleri bulunmakla birlikte, bu şirketler her türden otomobil markası için taşıt kredisi kullanılmaktadır. FKB'nin 2022 yılsonu verilerine göre, bireysel ve ticari taşıt kredileri sektörün net finansman alacaklarının %90,9'una tekabül etmektedir. Net finansman alacakları içinde ticari taşıt kredileri %74,2 pay alırken, bireysel taşıt kredilerinin payı %16,7 olarak gerçekleşmiştir. Ayrıca taşıt ve konut hariç diğer kredilerin payı (kısaca diğer krediler) %9,1 olurken, sektörün konut piyasasına sağladığı finansmanın payı %0,01'e kadar gerilemiştir. 2021 yılına göre kıyasladığımızda 2022 yılında taşıt kredilerinin payı (%88,2'den %90,9'a) yükselirken, diğer kredilerin payı aynı seviyede (%9,1) kalmıştır. Bankalar ile finansman şirketlerinin toplam taşıt kredilerinden aldığı paylar karşılaştırıldığında, finansman şirketlerinin toplam taşıt kredilerinden aldığı pay 2021 yılında %36,9'dan, 2022 yılında %24,0'e gerilemiştir. Finansman şirketlerinin bankalara göre bireysel taşıt kredilerindeki payı (%45,8'den %17,1'e), ticari taşıt kredilerindeki payına (%34,2'den %26,4'e) göre daha keskin bir düşüş göstermiştir. Bu durumun, finansman şirketlerinin bankalara göre daha temkinli davranmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

2018 yılında yaşanan kur krizi sonrası, yıllar itibariyle taşıt ve elektronik ürünlerde meydana gelen fiyat artışları, tüketicilerin alım gücünün azalması ve pandemi ortamının da etkisiyle 2018 sonunda sektörün 4,6 milyon kişiye ulaşan müşteri sayısı azalmaya başlamış ve 2022 yılında 1,7 milyon kişiye kadar gerilemiştir. 2022 yılında sektörün müşteri sayısı %18,8, müşteri sözleşmeleri %35,9 oranında düşüş göstermesine rağmen, işlem hacmi enflasyonun etkisiyle %63,6 artış göstererek, 84,8 milyar TL'ye ulaşmıştır. İşlem hacminin artışıyla birlikte, net finansman alacakları %44,7 oranında artışla 61,4 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu artışta, taksitli ticari kredilerin etkisi yüksek olup, bu krediler %67,4 artmışken, tüketici kredileri aynı seviyede kalmıştır. Sektörün aktifleri ise, net finansman alacaklarındaki %44,7 ve nakit ve nakit benzeri kalemindeki 3,4 katlık artışın etkisiyle 74,6 milyar TL'ye ulaşmıştır. Finansman şirketlerinin bu ekonomik ortamda ihtiyatlı davranarak nakitte kalmayı tercih ettikleri görülmektedir. Yüksek enflasyon ortamının devam etmesi ve enflasyon muhasebesinin uygulanmaması nedeniyle 2023 yılında da büyümenin devam etmesi beklenmektedir.

2022 yılı sonu FKB verilerini adetsel olarak incelediğimizde, bireysel ve ticari taşıt kredi adetlerinde sırasıyla %27,6 ve %19,5, diğer kredi adetlerinde ise %17,7 düşüş görülmektedir. Ayrıca, yeni açılan finansman kredilerinin de adetsel olarak %13,6 küçüldüğü görülmektedir. Kredi adetlerindeki bu düşüşler, enflasyon ve yüksek kur ortamı nedeniyle hane halkı gelirlerinde yaşanan gerilemeden kaynaklanmaktadır. Ticari taşıt kredilerinde adetsel düşüşün sınırlı kalması, kur artışı ve enflasyon nedeniyle araç fiyat artışından kaynaklanmaktadır.

2022 yılında finansman şirketleri sektörünün nominal TGA tutarı, TGA'dan yapılan tahsilatlar, IFRS 9 kapsamında kayıttan silme işlemi ve VYŞ'lere yapılan varlık satışı neticesinde %19,5 oranında düşüş göstermiştir. Nominal TGA'daki bu düşüş ve brüt finansman kredilerindeki %42,6 artış neticesinde 2022 yılında sektörün TGA oranı %3,3'ten %1,9'a gerilemiştir. TBB Risk Merkezi verilerine göre, 2022 yılında tüzel kişilerin kullandığı taşıt kredilerinde TGA oranı %2,7'den %1,2'ye, gerçek kişilerin kullandığı taşıt kredilerinin TGA oranı ise %1,2'den %1,1'e gerilemiştir. Taşıt ve konut hariç diğer kredilerde de gerçek kişiler için TGA oranı %14,8'den %10,7'ye, tüzel kişiler için ise %4,1'den %1,5'e düşmüştür. Taşıt ve diğer kredilerin TGA oranlarındaki azalış, sektörün genel TGA oranının azalmasına katkıda bulunmuştur.

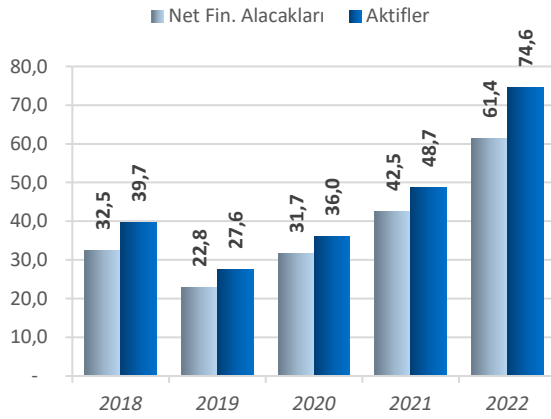
2022 yılında finansman şirketleri sektörünün net faiz marjı %3,9'dan %3,5'e gerilemiş olmakla birlikte, artan işlem hacmi ve net finansman alacakları neticesinde net finansman gelirleri (faiz ve komisyon gelirleri-toplam finansman giderleri), enflasyon oranının altında, %17,4 artış göstermiştir. Yüksek enflasyon nedeniyle artan personel ve genel yönetim giderlerinin yer aldığı operasyonel giderlerdeki 2,7 katlık artış sonucunda, sektörün faaliyet karı, iki yıl aradan sonra yeniden eksiye geçmiştir. Bu durum, sektörün operasyonel giderlerini ödeyecek kadar bile ana faaliyet geliri yaratamadığını göstermektedir. Sektörün net karı, 2,2 milyar TL tutarında diğer gelirler ve 730 milyon TL mevduat geliri sonucunda, %36,0'lık artışla 1,9 milyar TL olarak açıklamıştır. Enflasyon etkisi hesaba katıldığında,

GÖSTERGELER

net karın aslında küçüldüğü görülmektedir. Dönem net karı ve finansman şirketlerinin ödenmiş sermayelerini 50 milyon TL'ye çıkartmalarıyla birlikte sektörün özkaynakları %43,2 oranında artmış, ancak aktifler daha yüksek oranda arttığı için özkaynak oranı %14,1'e gerilemiştir. Sektörün kaldıraç oranı da 2021 yılıyla aynı seviyede (6,0 kat) gerçekleşmiştir.

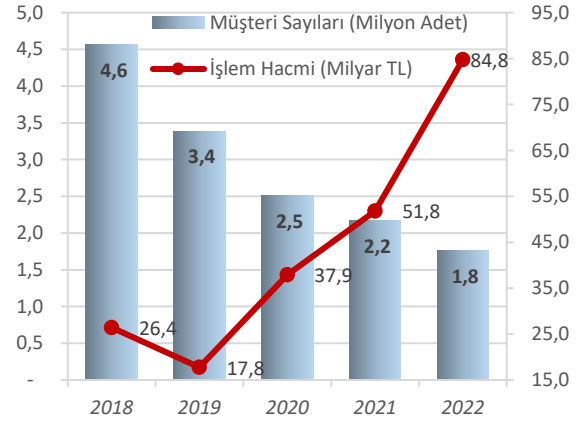
TCMB tarafından 26.04.2022 tarihinde TL ticari krediler için zorunlu karşılık uygulamasına ve 11.06.2022 tarihinde tüketici kredilerinde uygulanan BSMV oranının %5'ten %10'a çıkarılmasına ilişkin düzenleme yapılmıştır. 24.10.2022 tarihinde, 01.11.2022'den itibaren uygulanmak üzere, şirketlerin TL cinsinden yeni bir nakdi ticari kredi kullanabilmesi için YP nakdi varlıklarının TL karşılığının 10 milyon TL'yi aşmaması ve YP nakdi varlıklarının aktif toplamından veya son bir yıllık net satış hasılatından büyük olanının %5'i aşmamasına ilişkin BDDK kararı alınmıştır. Söz konusu düzenlemeler, finansman şirketlerinin kullandığı kredi adetlerinin 2022 yılında küçülmesine neden olmuştur. Nitekim, BDDK'nın 2023 yılı Mart ayı verilerini dikkate aldığımızda da net finansman alacaklarının yılsonuna göre sadece %11,9 arttığı, müşteri sayısının bir önceki yılın aynı dönemine göre %15,5, sözleşme sayısının ise %27,6 azaldığı görülmektedir.

Şekil 1-Net Fin. Alacakları ve Aktifler, Milyar TL

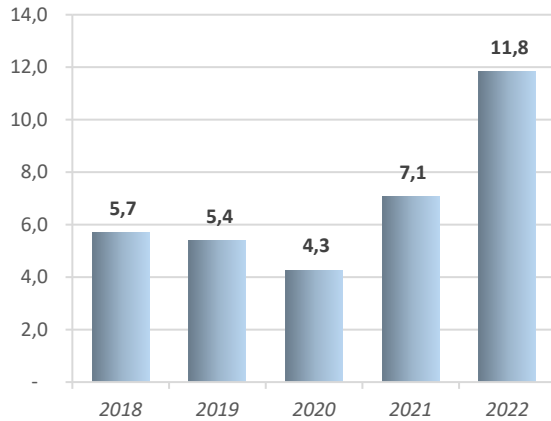
Kaynak: BDDK

Şekil 2-İşlem Hacmi ve Müşteri Sayısı

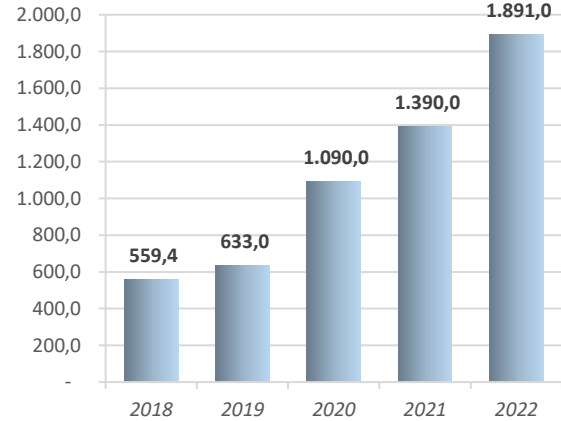
Kaynak: FKB ve BDDK

Şekil 3- Finansman Gelirleri, Milyar TL

Kaynak: BDDK

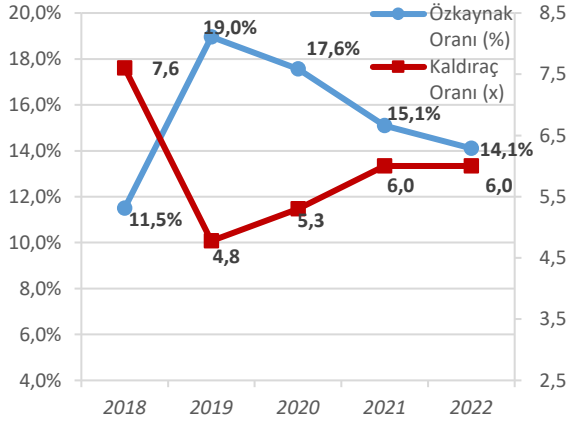
Şekil 4-Net Kar, Milyon TL

Kaynak: BDDK

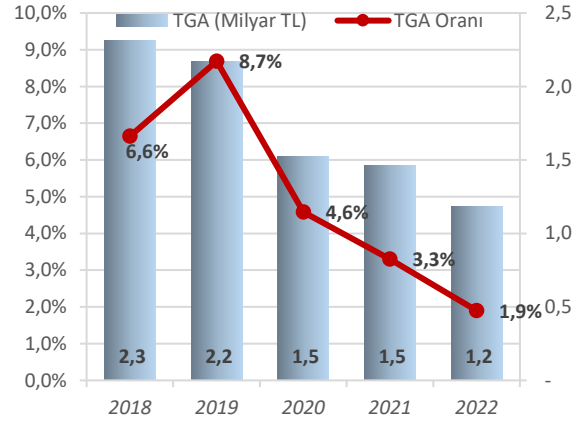
GÖSTERGELER

Şekil 5-Özkaynak ve Kaldıraç Oranları

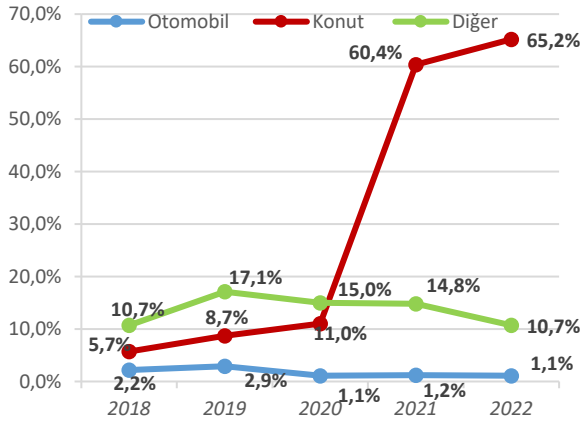
Kaynak: Turkrating

Şekil 6-TGA Tutarı (Milyar TL) ve TGA Oranı

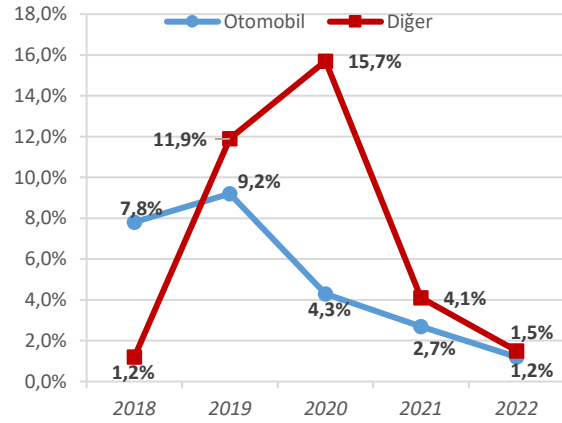
Kaynak: BDDK

Şekil 7-Gerçek Kişilerin TGA Oranları

Kaynak: TBB

Şekil 8-Tüzel Kişilerin TGA Oranları

Kaynak: TBB

İstanbul Uluslararası Derecelendirme Hizmetleri A.Ş.

Esentepe Mah. Büyükdere Cad. Müselles Sok. Onur İş Merkezi No:1/2
Şişli / İSTANBUL

Tel: 0212 272 01 44

Fax: 0212 257 54 85

Sıla Mersin – Kredi Derecelendirme Uzmanı

sila@turkrating.com

Bu rapordaki bilgiler ve yorumlar, kamuya açık, güvenilir olduğuna inanılan kaynaklardan temin edilen bilgilerden derlenmiştir. Bununla beraber, bu raporda geçen bilgilerin kullanılması veya bu raporun yararlandığı kaynaklardaki hata ve eksikliklerden doğan bilgilerin kullanılması sonucunda yatırımcıların uğrayabilecekleri doğrudan ve/veya dolaylı zararlardan İstanbul Uluslararası Derecelendirme Hizmetleri A.Ş. sorumlu tutulamaz. Bu raporlar hiçbir şekilde menkul kıymetlerin alımı veya satımı konusunda tavsiye olarak yorumlanmamalıdır. Kullanan ancak kendi bilgi, inisiyatif ve değerlendirmesi ile hareket edecektir.
